

STATENS HAVERIKOMMISSION

SHK
BIBLIOTEKET

Förkortad rapport

Rapport C 1989:22
Luftfartshändelse 1988-07-10
Rovalds, Vänge, I län
SE-TLH 33/88

Postadress
Box 12538
102 29 STOCKHOLM

Besöksadress
Västerbroplan

Telefon (växel)
08 - 737 58 40

Telex
12841 HAVKOM S

INNEHÅLL

RAPPORT C 1989:22

Rubrikerna i rapporten har numrerats enligt den uppställning som rekommenderas av ICAO. Rubriker som ej återfinns i texten har i innehållsförteckningen streck i stället för sidhänvisning.

	Sid
Skrivelse till luftfartsverket	3
SAMMANFATTNING	5
INLEDNING	6
1 FAKTAREDOVISNING	7
1.1 Redogörelse för händelseförloppet	7
1.2 Personskador	7
1.3 Skador på luftfartyget	7
1.4 Andra skador	7
1.5 Befälhavaren	7
1.6 Luftfartyget	7
1.7 Meteorologisk information	7
1.8 Navigationshjälpmedel	-
1.9 Radiokommunikationer	8
1.10 Flygfältsdata	8
1.11 Färd- och ljudregistratorer	-
1.12 Haveriplats och segelflygplanvrak	8
1.12.1 Haveriplats	8
1.12.2 Segelflygplanvrak	8
1.13 Medicinsk information	-
1.14 Brand	-
1.15 Överlevnadsmöjligheter	-
1.16 Särskilda prov och undersökningar	8
1.17 Övrigt	-
2 ANALYS	-
3 SLUTSATSER	8
3.1 Sammanfattning av undersökningsresultat	8
3.2 Sannolik haveriorsak	8
4 REKOMMENDATIONER	-
5 ÖVRIGT	-

BILAGA

- 1 Utdrag ur cert reg beträffande föraren (endast till luftfartsverket)
- 2 Skiss över Vängefältet

Anmärkning

All tidsangivelse i rapporten avser svensk sommartid (SST) = UTC + 2 timmar

STATENS HAVERIKOMMISSION

Datum

Ärendebeteckning

1989-03-13

SE-TLH 33/88

Luftfartsverket

Rapport C 1989:22

Statens haverikommission (SHK) beslutade den 18 juli 1988 att inleda undersökning av en luftfartshändelse den 7 juli 1988 rörande haveri med segelflygplanet SE-TLH i Rovalds, Vänge, I län.

SHK får härmed enligt 121 § luftfartsförordningen (1986:171) överlämna rapport över undersökningen.

Hans Gullberg

Lennart Ringqvist

SAMMANFATTNING AV UTREDNINGSRAPPORT C 1989:22
SHK-ärende SE-TLH 33/88.

Luftfartyg typ:	Bergfalke IV
Tidpunkt för händelsen:	1988-07-10 kl 14.30
Plats:	Rovalds, Vänge, I län
Typ av flygning:	Allmän flygträning
Antal ombord:	Besättning: 1 Passagerare: 1
Personskador:	Inga
Skador på luftfartyget:	Omfattande
Förarens ålder, certifikat:	49 år, S certifikat ogiltigt sedan 1988-06-01
Förarens totala flygtid:	67 timmar

I samband med sväng på låg höjd, efter en avbruten start, tog segelflygplanets högra vingspets i växande raps varvid flygplanet gjorde ground-loop och havererade.

Bidragande orsaker:

- Bogserlinan lossnade i bogserflygplanet strax efter starten.
- Föraren hann ej fullfölja svängen in till planerad landningsplats.
- Linan släpade i marken, vilket kan ha försämrat segelflygplanets glidtal.
- Föraren valde att landa på ett fält till höger i stället för att landa rakt fram.

Föraren var otränad vilket kan ha försvårat för honom att klara upp situationen.

INLEDNING

Statens haverikommission (SHK) underrättades 1988-07-18 om att haveri med segelflygplanet SE-TLH inträffat vid Rovalds i Vänge 1988-07-10.

Händelsen har utretts av SHK som företräts av Hans Gullberg, ordförande, och Lennart Ringqvist, utredningschef.

SHK har biträtts av KSAK genom Bo Forsberg, som sammanställt rapporten, och Torleif Hiort.

Händelsen är av okomplicerad beskaffenhet. SHKs utredning redovisas därför kortfattat.

SHK har sammanträtt

<u>Dag</u>	<u>Plats</u>	<u>Närvarande</u>
1988-11-16	SHKs kansli	Gullberg, Ringqvist, KSAKs säkerhetsmän, från luftfartsverket K G Bask

1 FAKTAREDOVISNING

1.1 Redogörelse för händelseförloppet

Efter en normal start på Vänge-fältet med segelflygplanet SE-TLH lossnade bogserlinan i det bogserande motorflygplanet på ca 25 m höjd. Föraren av segelflygplanet försökte nå landningsbar åker ca 60 grader till höger om startriktningen men nådde ej ända fram. Segelflygplanet havererade under gound-loop på en kanalbank efter det att höger vinge doppat ner i underliggande raps. Bogserlinan, som satt kvar i segelflygplanets nos, släpade på marken under slutskedet.

1.2 Personskador

Inga.

1.3 Skador på luftfartyget

Omfattande skador, främst på flygkroppen.

1.4 Andra skador

Inga.

1.5 Befälhavaren

Föraren var vid haveritillfället 49 år och innehar segelflygcertifikat, som dock var ogiltigt juni - augusti 1988 på grund av bristande förnyelse.

<u>Flygtid (timmar)</u>	<u>Sen 3 dag</u>	<u>Sen 30 dag</u>	<u>Sen 90 dag</u>	<u>Totalt</u>
Segelflygplan	0:23	1:19	1:19	67:30
Aktuell typ	0:23	1:19	1:19	46:10

<u>Antal flygningar</u>	<u>Sen 3 dag</u>	<u>Sen 30 dag</u>	<u>Sen 90 dag</u>	<u>Totalt</u>
Segelflygplan	2	5	5	182
Aktuell typ	2	5	5	138

1.6 Luftfartyget

Ägare: Gotlands flygklubb och KSAK gemensamt.

Typ: Bergfalke IV, tillverkad 1973 med serienr 5830.

Flygplanet hade gällande luftvärdighetsbevis t o m 1988-12-31.

Flygvikt/tyngpunktsläge låg inom tillåtet område.

1.7 Meteorologisk information

Väderinformationen skedde som lokal iakttagelse. Vind 220-240, 2-3 knop. Sikt > 10 km. 4/8 Cu med 1100 m bas. Liten regnskur 0,5 tim före start. Inga speciella väderfenomen. QNH 1017 hPa, marktemperatur ca 18-20 grader C.

1.9 Radiokommunikationer

Dubbelriktad radioförbindelse var upprättad med startplatsen och bogserflygplanet.

1.10 Flygfältsdata

Rovalds Vänge är ett segelflygstråk på 600 x 60 m, banriktning 01/19. Höjd över havet 43 m. Landningsbara fält i startriktningen med en längd av ca 250 m, därefter kommer skog.

Skiss, se bilaga 2.

1.12 Haveriplats och segelflygplanvrak

1.12.1 Haveriplats

Position: Lat: 57.25.43 N Long: 018.28.00 E.

Haveriplatsen är belägen 200 meter sydväst om södra banändan på segelflygplatsen Rovalds, Vänge.

Markbeskaffenhet: Ca 1,5 m djup och 3 m bred kanal, som avdelar ett antal åkrar odlad mark.

Skiss över segelflygstråket och haveriplatsen, upprättat av föraren, se bilaga 2.

1.12.2 Segelflygplanvrak

Strax före sättning har höger vinge kommit ner i underliggande gröda, varvid ground-loop åt höger initierades. Flygplanet har slagit i kanalbanken under högergir men relativt rätt på vingarna, varför de största skadorna drabbade flygplankroppen medan vingarna endast fick mindre skador.

1.16 Särskilda prov och undersökningar

Bogseranordningen i bogserflygplanet SE-CRF har kontrollerats av flygtekniker enligt protokoll av den 12 juli 1988. Resultat: Bogseranordningen befunden vara utan anmärkning men något kärvt i återföringsmomentet. Efter byte av wire till 0,5 mm mindre diameter uppnåddes bättre återföringsmoment.

3 SLUTSATSER

3.1 Sammanfattning av undersökningsresultat

- Föraren har flugit utan giltigt certifikat och var därför inte behörig att utföra planerad flygning.
- Föraren har inte utfört stipulerade 5 landningar med typen under se senaste 90 dagarna för medtagande av passagerare.
- Segelflygplanet var luftvärdigt och flygvikt och tyngdpunktsläge låg inom tillåtna värden.

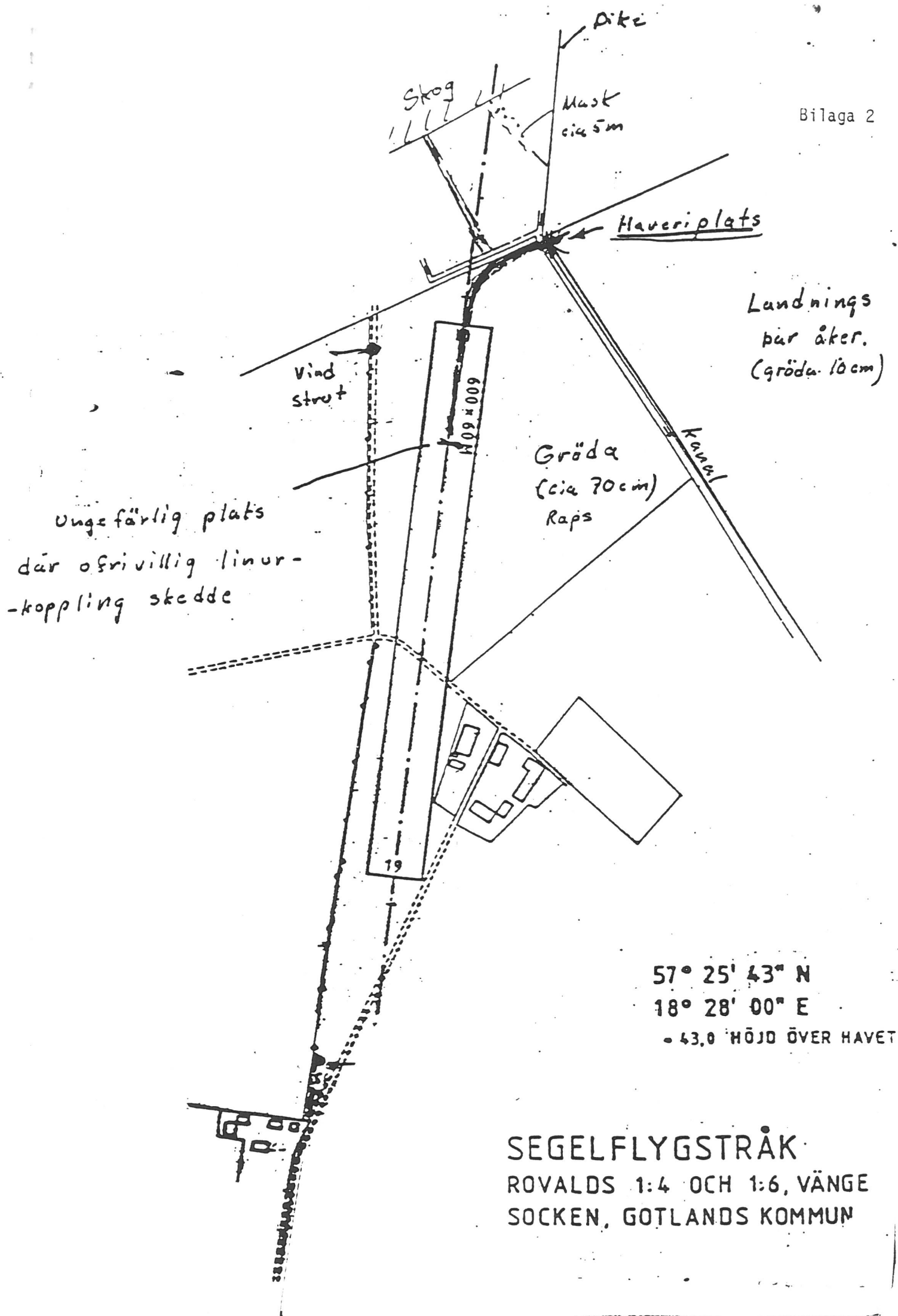
- I startfasen på ca 20 meters höjd har bogserlinan lossnat i bogserflygplanet, sannolikt beroende på att bogserkopplingen ej har varit i överknäckt läge.
- I stället för att landa rakt fram beslutade sig föraren för att landa på en åker ca 60 grader till höger om startriktningen men nådde inte ända fram utan kolliderade med en kanalbank.
- Föraren hade inte kopplat ur den släpande bogserlinan efter det att den lossnat i bogserflygplanet.

3.2 Sannolik haveriorsak.

I samband med sväng på låg höjd, efter en avbruten start, tog segelflygplanets högra vingpets i växande raps varvid flygplanet gjorde ground-loop och havererade.

Bidragande orsaker:

- Bogserlinan lossnade i bogserflygplanet strax efter starten.
- Föraren hann ej fullfölja svängen in till planerad landningsplats.
- Linan släpade i marken, vilket kan ha försämrat segelflygplanets glidtal.
- Föraren valde att landa på ett fält till höger i stället för att landa rakt fram.
- Föraren var otränad vilket kan ha försvårat för honom att klara upp situationen.

57° 25' 43" N
18° 28' 00" E
- 43,0 HÖJD ÖVER HAVET

SEGELFLYGSTRÅK
ROVALDS 1:4 OCH 1:6, VÄNGE
SOCKEN, GOTLANDS KOMMUN

